

INSTITUTIONSUDVIKLINGER -OG DEN SYNLIGE OG USYNLIGE REGIONALPOLITIK

MORTEN LASSEN

RUL ÅBNINGSKONFERENCE 16. MAJ 2017

Institut for Statskundskab

AALBORG UNIVERSITET

Lidt historik

-nogle få punktnedslag af regionalpolitisk relevans

- Fire politikområder med forskellige aktører i spil:

- den "synlige": Mårettede regionalpolitikker (ex. Planloven)

- en "mindre synlig": Kommunale og regionale strukturpolitikker (Kommunalreformen)

- en "endnu mindre synlig": Økonomiske rammevilkår. Ex. budgetpolitikker og udligning)

- en "usynlig": Utilsigtede effekter af sektorpolitikker, typisk reformpolitikker (ex. Poli- og retsreform, sundhedsreform, folkeskolereform, dagpengereform)

- **Markante årstal for ”synlige” regionalpolitikker:**
- **1958: Egnsudviklingslov med dagsaktuel terminologi: ”Forsømte” områder med ”arbejdsløshedsøer”. ”Forsømmerne” var de nationale politikere, og de ”forsømte” områder var udstyret med aktivister, der gik i samspil med hinanden. Også kontroversielt – dengang som nu**
- **1970’erne og 1980’erne: Styrende national planlovstænkning med bredt lighedssigte – derefter afløst af selektive vækstindsatser, fokus på to metropoler. Forestillingen om et ”Land i balance” skifter karakter**
- **1970 og 2007: Kommunalreformer med kraftig strukturel centralisering med færre administrative og politiske enheder**
- **2015: Bedre Balance – bl.a. statslige arbejdspladsers udflytning som kerne**
- **2017: Ny planlov.....hvilken balanceforestilling ligger bag?**

Institutionspolitikker – mere specifikt

- ***En pendulbevægelse:**
- **-velfærdsstatens opbygning fra 1950'erne betød mere offentlig service med omfattende institutionsudbygning og stor spredning på lokalområder – trods kommunalreformens færre strukturelle enheder**
- **-den moderne velfærdsstat er fra 00'erne og frem forbundet med koncentration (udtynding) af offentlig service på færre lokaliteter– med staten i front; vigtige eksempler er politi-og retsreformer, skattereformer, sundhedsreformer, skolereformer**

- ***Den geografiske uddynding af serviceinstitutioner har omfattende konsekvenser – faktisk og oplevelsesmæssigt - for:**
- **Bosætningsmønstre - med fokus på demografi og køn**
- **Erhvervsudvikling – virksomheders lokalisering**
- **Uddannelsesudvikling – de unges uddannelsesvalg**
- **Beskæftigelsesudvikling – pendling**
- **Civilsamfundet – ”mindre liv i kludene”**
- **Borgernes oplevelse af nærhed til serviceinstitutionerne – retfærdigheds- og tryghedstruende**
- **Demokratiske processer – færre aktører, færre fora**
- **O.m.a.**

- **Forskningsplaner:**

***** Vi vil kortlægge institutionsudviklingen og lave en aktuel status målt på hårde data**

***** Vi vil lave konsekvensundersøgelser med brug af befolkningsdata om holdninger til og vurderinger af offentlig servicekvalitet - og om borgernes livskvalitet**

***** Vi vil som langsigtet perspektiv have en intention om at bidrage til at udvikle en model for lokalsamfundsmæssig konsekvensvurdering af nye lovforslag og særlige indsatser – nøjagtig som man gør på det miljømæssigt og ligestillingsmæssigt i dag**

Regionalpolitiske beslutningssystemer

- **Nogle antagelser:**
- ***Første antagelse: Der mangler sammenhæng mellem de fire mere eller mindre synlige politikområder – arbejder ikke efter fælles, afstemte territoriale udviklingsmål**
- ***Anden antagelse: Sektorpolitikker er uden indbyrdes samordning fra centralt hold – ”silostaten” vanskeliggør lokal samtænkning og dermed institutionsplanlægning ud fra hensyntagen til territorial lighed og dynamik som fælles grundværdi**

- **Nogle forskningsplaner:**

*****Vi vil afdække regionalpolitiske grundværdier – hvad er territorial sammenhængskraft, og hvad er forbindelsen til social sammenhængskraft? Hvornår er regional lighed et ønskemål? Og hvor giver regional ulighed mening som grundværdi?**

*****Vi vil afdække rationaler bag den samtidige centralisering og decentralisering – hvor er det meningsfulde balancepunkt?**

*****Vi vil afdække hvor regionalpolitikker bliver til og hvem, der laver dem – er der et beslutningscentrum? Præmissen må være, at en afbalanceret regionalpolitik forudsætter koordineret handling mellem ”forsømmere” og de ”forsømtes aktivister” – eller sagt på anden vis: Mellem politikere på alle niveauer og organiserede borgere**

